

PHILOLOGY AND LINGUISTICS

Мультимодальність як сучасна парадигма аналізу комунікації

Луценко Роман Іванович¹

¹ доктор філософії, викладач, викладач кафедри англійської мови і перекладу;
Київський національний лінгвістичний університет; Україна

Упродовж останніх десятиліть поняття мультимодальності посіло центральне місце в гуманітарних дослідженнях, зокрема в лінгвістиці, перекладознавстві та медіакомунікації. Мультимодальність трактується як взаємодія кількох семіотичних модусів – вербального, візуального, аудіального, просторового, кінетичного – у межах єдиного комунікативного акту (Kress & van Leeuwen, 2021). Такий підхід дозволяє описувати значення не лише як результат мовної репрезентації, а як комплексну комбінацію різних модусів, що взаємодіють у створенні смислу.

Сучасні дослідження мультимодальності виходять за межі класичної теорії соціосеміотики, запропонованої Г. Крессом та Т. ван Левеном (2001), і фокусуються на цифрових середовищах, інтерактивних медіа та штучному інтелекті. Наприклад, Bateman і Wildfeuer (2014) розвивають структурно-інтерпретативну модель мультимодальної когерентності, що дозволяє аналізувати відео, фільми, комікси та інтерактивні сторітелінгові формати. У свою чергу, Jewitt (2016) наголошує на необхідності розглядати мультимодальність як методологічну рамку, що інтегрує візуальний аналіз, етнографію та дискурс-аналіз.

Мультимодальний підхід виявився особливо продуктивним у дослідженнях перекладу аудіовізуальних текстів, де вербальна та невербальна інформація співіснують у тісному зв'язку. Як зазначає Pérez-González (2014), мультимодальний переклад (зокрема субтитрування, дубляж, аудіоопис) є не просто відтворенням тексту іншою мовою, а процесом реконфігурації семіотичного простору. Перекладач у цьому контексті виступає медіатором між різними модусами – мовним, звуковим, візуальним – забезпечуючи їхню когерентність у новій культурі сприйняття.

У цифрову добу мультимодальність тісно пов'язується з

PHILOLOGY AND LINGUISTICS

інтерактивністю, динамічністю та штучним інтелектом. Machin і Richardson (2022) підкреслюють, що соціальні мережі, стрімінгові сервіси та візуальні платформи створюють нові форми мультимодальної грамотності, де користувач стає одночасно автором, глядачем і інтерпретатором. Відповідно, аналіз мультимодального контенту вимагає врахування не лише кодування смислів, а й шляхів їх декодування аудиторією.

Сучасні дослідження (Zhao & Djonov, 2023; Hiippala, 2021) також демонструють, що мультимодальність не обмежується медіатекстом – вона стає ключовою характеристикою будь-якої форми комунікації, у тому числі наукової, педагогічної та міжкультурної. Це означає, що в центрі сучасної лінгвістики перебуває не слово, а комбінація знакових систем, яка передає смисл через зорові, аудіальні та тілесні канали.

Отже, мультимодальність є не лише теоретичною концепцією, а й міждисциплінарною методологією, що поєднує соціосеміотичний, когнітивний та технологічний підходи. Перспективними напрямками подальших досліджень залишаються вивчення взаємодії модусів у штучно створених медіасередовищах, автоматичний аналіз мультимодальних даних та їхня роль у формуванні нових моделей комунікативної компетенції.

References:

- [1] Bateman, J. A., & Wildfeuer, J. (2014). *Multimodal film analysis: How films mean*. Routledge.
- [2] Hiippala, T. (2021). *Multimodality: Foundations, research and analysis – A problem-oriented introduction*. De Gruyter Mouton.
- [3] Jewitt, C. (2016). *The Routledge handbook of multimodal analysis* (2nd ed.). Routledge.
- [4] Kress, G., & van Leeuwen, T. (2001). *Multimodal discourse: The modes and media of contemporary communication*. Arnold.
- [5] Kress, G., & van Leeuwen, T. (2021). *Reading images: The grammar of visual design* (3rd ed.). Routledge.
- [6] Machin, D., & Richardson, J. (2022). *Analyzing social media: Multimodal discourse analysis in the digital age*. Routledge.
- [7] Pérez-González, L. (2014). *Audiovisual translation: Theories, methods and issues*. Routledge.
- [8] Zhao, S., & Djonov, E. (2023). *Advances in multimodal discourse analysis in the digital era*. Palgrave Macmillan.